

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 7 ΙΟΥΝΙΟΥ 2011
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Εκλεκτικοί
- β. Ηνωμένη Αντιπολίτευσις (Κρήτη)
- γ. Ροπαλοφόροι

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να χαρακτηρίσετε τις προτάσεις που ακολουθούν, γράφοντας στο τετράδιό σας τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Σύμφωνα με το σύνταγμα του 1844, ο βασιλιάς συμμετείχε τόσο στην άσκηση της νομοθετικής εξουσίας όσο και στην αρχηγία του κράτους και του στρατού.
- β. Το ραλλικό κόμμα ήταν υπέρ του εκσυγχρονισμού.
- γ. Στα μέσα του 1910 οι κοινωνιολόγοι ίδρυσαν το Λαϊκό κόμμα με αρχηγό τον Αλ. Παπαναστασίου.
- δ. Μία από τις αρμοδιότητες της Μικτής Επιτροπής Ανταλλαγής ήταν η εκτίμηση της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξιμών.
- ε. Το ελληνοτουρκικό Σύμφωνο φιλίας, ουδετερότητας και διαιτησίας (30 Οκτωβρίου 1930) ρύθμιζε το ζήτημα των Ελλήνων Ορθοδόξων της Κωνσταντινούπολης.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποια προβλήματα αντιμετώπισαν οι πρόσφυγες κατά το πρώτο διάστημα της παραμονής τους στην Ελλάδα μετά τη Μικρασιατική Καταστροφή;

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Ποιες ενέργειες έγιναν για την οργάνωση της Κρητικής Πολιτείας μετά την αναχώρηση των ξένων Ναυάρχων (10

ΑΡΧΗ 2ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

Δεκεμβρίου 1898) και μέχρι την ορκωμοσία της πρώτης κυβέρνησης της Κρήτης;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα δύο αποσπάσματα της ομιλίας του Ελευθερίου Βενιζέλου στην πλατεία Συντάγματος (5 Σεπτεμβρίου 1910), να αναφερθείτε στις βασικές θέσεις του πολιτικού του προγράμματος.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

«Συμπολίται,
Γνωρίζετε ποία υπήρξαν τα αίτια, τα οποία προεκάλεσαν την εξέγερσιν του Αυγούστου παρελθόντος έτους, επομένως δεν έχω ανάγκην να υπομνήσω αυτά εις υμάς δια μακρών... Αστική δικαιοσύνη εφαρμόζουσα προς ρύθμισιν των σχέσεων του συγχρόνου βίου νομοθεσίαν χρονολογουμένην από 15 και 20 αιώνων... Εμπορική νομοθεσία χρονολογουμένη από ενός αιώνος... Ποινική διαδικασία ήτις... κινείται βραδύτατα... Δημοσία εκπαίδευσις, ήτις... εκτρέφει δι' ανεπαρκούς άλλως τε μορφώσεως τροφίμους του προϋπολογισμού ανικάνους διά κάθε άλλο πλουτο-παραγωγόν επάγγελμα. Εκκλησία... περιοριζομένη εις ξηρούς τύπους... Έλλειψις αγροτικής ασφαλείας... Αδιαφορία εντελής προς τας εργατικάς και αγροτικάς τάξεις... Ανικανότης προς παρασκευήν αναλόγου προς τους πόρους της χώρας αλλά φερεγγύου και ετοιμοπολέμου πάντοτε στρατιωτικής δυνάμεως...».

Γιάννης Κορδάτος, *Ιστορία της νεώτερης Ελλάδας*, τ. Ε΄, σσ. 210 κ. ε., στο: *Θέματα Νεοελληνικής Ιστορίας*, Γ΄ Τάξη Γενικού Λυκείου (Θεωρητική Κατεύθυνση), Αθήνα: ΟΕΔΒ, 2010, σ. 90.

Κείμενο Β

[...] Δέν ἔρχομαι ἐνταῦθα ὡς ἀρχηγός νέου καί ἐσχηματισμένου κόμματος. Ἔρχομαι ἀπλῶς σημαιοφόρος νέων πολιτικῶν ἰδεῶν καί ὑπό τήν σημαίαν ταύτην καλῶ πάντας ἐκείνους, οἵτινες

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

συμμερίζονται τὰς ἰδέας ταύτας, ἐμπνέονται ἀπὸ τὸν ἱερόν πόθον ν' ἀφιερῶσωσι πάσας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, νὰ συντελέσωσιν εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ἰδεῶν τούτων.

[...] Δεν παραγνωρίζω, συμπολίται, τὰς δυσχερείας κατὰ τῶν ὁποίων ἔχει νὰ παλαίῃ ὁ ἀνορθωτικὸς ἀγὼν διὰ νὰ στεφθῆ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Ἀλλὰ πιστεύω ἀκραδάντως ὅτι παρὰ τὴν φθορὰν τῶν ἐθνικῶν δυνάμεων, ἣν ἀπειργάσθη τόσον μακρὰ κακοδιοίκησις, οἱ ὑλικοὶ καὶ ἠθικοὶ πόροι τοῦ Ἑθνους εἶναι ἀκόμη τοσοῦτοι, ὥστε εἰς χεῖρας ἐμπνευσμένων ἐργατῶν τῆς ἀνορθώσεως νὰ ἀρκέσωσιν εἰς ἀναδημιουργίαν Ἑλλάδος ἀνταποκρινομένης πρὸς τὰς ἀξιώσεις τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, ἱκανῆς νὰ ἐπισπάσῃ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου καὶ νὰ καταλάβῃ ἐντιμοτάτην θέσιν ἐν τῇ Οἰκογενεῖᾳ τῶν πεπολιτισμένων λαῶν, δυναμένης δέ τέλος, ὅταν γίνῃ καὶ ἠθικῶς καὶ ὑλικῶς ἰσχυρά, νὰ συντελέσῃ πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς Ἀνατολικῆς Εἰρήνης ὑπὸ ὄρους ἀσφαλίζοντας εἰς πάντα τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀνατολήν λαοὺς τὴν πρόοδον καὶ τὴν εὐημερίαν.

Γιώργος Θ. Μαυρογορδάτος, *Μελέτες καὶ Κείμενα γιὰ τὴν περίοδο 1909 - 1940*, Ἀθήνα - Κομοτηνὴ: Ἐκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, χ.χ., σσ. 81-83.

ΘΕΜΑ Δ1

Με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να αναφερθείτε στη συμβολή του διαμετακομιστικού εμπορίου στην οικονομική ανάπτυξη του Ποντιακού Ελληνισμού κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ου αιώνα.

Μονάδες 25

Κείμενο Α

Στὴν Τραπεζοῦντα τὸ 1869 ἡ ἀξία τῶν εἰσαγωγῶν εἶχε φθάσει στὰ 62.787.464 φράγκα, μὲ χῶρες προελεύσεως κατὰ σειρά: Ἀγγλία, Περσία, Γαλλία, Ρωσία, Ἑλβετία καὶ προτελευταία τὴν Ἑλλάδα μὲ 131.150 φράγκα, καὶ τῶν ἐξαγωγῶν στὰ 37.901.438 φράγκα, μὲ προορισμὸ κατὰ σειρά: Περσία, Κωνσταντινούπολη, Ρωσία, Γαλλία, Καύκασο κ.ἄ. Τὸν ἴδιο χρόνον εἶχαν ἔρθει στὸ λιμάνι τῆς Τραπεζοῦντας 297 ἀτμόπλοια καὶ 704 ἰστιοφόρα. Μὲ τὶς χερσαῖες συγκοινωνίες

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

και ιδιαίτερα από το δρόμο Τραπεζούντας - Έρζερούμ - Ταυρίδας πολλά καραβάνια μετέφεραν εμπορεύματα προς και από το έσωτερικό της Μικρᾶς Ἀσίας, προς τὴν Περσία και ἄλλες χώρες.

Ιστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τ. ΙΓ΄: Νεώτερος Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τὸ 1833 ὡς τὸ 1881, Ἀθήνα: Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, 1977, σ.435.

Κείμενο Β

Στόν Πόντο ἡ οἰκονομική δραστηριότητα περιοριζόταν στήν παραλιακή ζώνη και σ' αὐτὴ πάλι ἤκμαζε τὸ ἑλληνικὸ στοιχεῖο. Τὸ σπουδαιότερο κέντρο ἦταν ἡ Τραπεζούντα, πού βρισκόταν στὸ τέρμα τοῦ χερσαίου δρόμου και στὸ ἐπίκεντρο τῆς ἐπικοινωνίας τῆς Περσίας και τῆς Κασπίας μὲ ὅλη τὴ Μικρὰ Ἀσία και μὲ τὴ Δύση. Τὸ ἐμπόριο τῆς Τραπεζούντας ἀναπτύχθηκε ιδιαίτερα ἀπὸ τὸ 1883, ὅταν ἡ Ρωσία ἀπέκλεισε τὴν ὁδὸ μὲσω Καυκάσου στὸ περσικὸ ἐμπόριο, μέχρι τὸ 1906, ὅποτε ἀποκαταστάθηκε πάλι ἡ ἐπικοινωνία μὲσω Ρωσίας. Στὸ διαμετακομιστικὸ ἐμπόριο τῆς Τραπεζούντας ἡ ἑλληνικὴ ναυτιλία ἔπαιξε σημαντικὸ ρόλο - ἐρχόταν τρίτη στὶς εἰσαγωγὲς και ἐξαγωγὲς στὸ λιμάνι τῆς πόλεως. Ὑπῆρχε ὑποκατάστημα τῆς Τράπεζας Ἀθηνῶν, ἐνῶ οἱ ντόπιοι μεγάλοι τραπεζικοὶ και ἐμπορικοὶ οἴκοι τῶν Γ. Καπαγιαννίδη, ἀδελφῶν Φωστηροπούλου και τῶν Θεοφύλακτου και Λεοντίδη ἤλεγχαν τὴν οἰκονομική ζωὴ τοῦ τόπου. Δεύτερη σὲ σημασία ἐρχόταν ἡ Ἀμισὸς (Samsun) πού ἤκμαζε ὡς κέντρο ἐξαγωγῆς καπνοῦ και διέθετε και αὐτὴ ὑποκατάστημα τῆς Τράπεζας Ἀθηνῶν. Ἡ Κερασούντα και τὰ Κοτύωρα ἤκμαζαν ἐπίσης· και ἐκεῖ τὸ ἐμπόριο ἦταν στὰ χέρια τῶν Ἑλλήνων.

Ιστορία τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους, τ. ΙΔ΄: Νεώτερος Ἑλληνισμὸς ἀπὸ τὸ 1881 ὡς τὸ 1913, Ἀθήνα: Ἐκδοτικὴ Ἀθηνῶν, 1977, σ.372.

Κείμενο Γ

[...] Ἡ οἰκονομική ἀνάπτυξη, τῶν ἑλλήνων ἐμπόρων τοῦ Πόντου ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ 19^{ου} αἰῶνα ὀφείλεται κατὰ ἓνα μέρος στήν εὐνοϊκὴ μεταχείριση πού ἀπολάμβαναν ἀπὸ τὴν τσαρική Ρωσία και σὲ μικρότερο βαθμὸ ἀπὸ ἄλλες μεγάλες

ΑΡΧΗ 5ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

Δυνάμεις. Οί πολύγλωσσοι Έλληνες έμποροι υπήρξαν πολύτιμοι συνέταιροι, έπειδή γνώριζαν καλά τίς τοπικές έμπορικές συνθήκες και είχαν εκτεταμένες έπαφές μέ έλληνικές παροικίες στην Εύρώπη και σ' όλόκληρη τήν όθωμανική Αύτοκρατορία. Άλλά οί Έλληνες χριστιανοί ήταν έξίσου πολύτιμοι για την προώθηση εύρωπαϊκων και ιδιαίτερα ρωσικων πολιτικων φιλοδοξιων σε βάρος όθωμανικων έδαφων. Πολλοί άπ' αυτους διεθεταν συχνά διπλωματικά διαβατήρια ή άπήλαυαν προστασία εύρωπαϊκων Δυνάμεων και όφελήματα άπό τό σύστημα των διομολογήσεων. Μ' αυτές τίς συνθήκες ό άριθμός των μουσουλμάνων έμπόρων στη Μαύρη Θάλασσα μειώθηκε σημαντικά σε άριθμό και δύναμη γύρω στα τέλη του περασμένου και στις άρχές του είκοστού αιώνα.

Αλ. Άλεξανδρής, 'Η ανάπτυξη του έθνικου πνεύματος των Έλλήνων του Πόντου, 1918-1922: Έλληνική έξωτερική πολιτική και τουρκική αντίδραση, στό: *Μελετήματα γύρω άπό τόν Βενιζέλο και τήν έποχή του*, μέ τήν έποπτεία Θάνου Βερέμη και Οδυσσέα Δημητρακόπουλου, Άθήνα: Φιλιλπότης, 1980, σσ. 427-428.

ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). **Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο.**
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Δεν επιτρέπεται να γράψετε καμιά άλλη σημείωση.** Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα.
4. Να γράψετε τις απαντήσεις σας **μόνο με μπλε ή μαύρο στυλό διαρκείας.**
5. Κάθε απάντηση επιστημονικά τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
6. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
7. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 18:30.

**ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ
ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ**